

**INSTRUKCJA
DOTYCZĄCA PRZYGOTOWANIA MŁODZIEŻY
DO SAKRAMENTU BIERZMOWANIA
W DIECEZJI ZIELONOGÓRSKO-GORZOWSKIEJ**

I. Wstęp

1. Znowelizowany sposób przygotowania młodzieży do przyjęcia sakramentu bierzmowania w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej uwzględnia dokument Komisji Wychowanie Katolickiego KEP *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania* (zatwierdzony podczas 375. Zebrania Plenarnego KEP, Warszawa 13-14.03.2017 r.) oraz nową sytuację duszpasterską związaną z reformą systemu oświaty. Likwidacja gimnazjów i powstanie ośmioklasowej szkoły podstawowej skutkuje podejmowaniem przez młodzież po ósmej klasie szkoły podstawowej nauki w szkołach ponadpodstawowych, bardzo często poza miejscem zamieszkania i swoją rodzinną parafią. Dlatego zasadnym jest odnowienie programu formacyjnego do bierzmowania *Życie Boże* oraz przesunięcie przygotowania i udzielania sakramentu bierzmowania do szkoły podstawowej.

II. Wprowadzenie teologiczne

2. Sakrament bierzmowania jest jednym z sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Z tego powodu przygotowanie do bierzmowania powinno uwzględniać jedność z sakramentami chrztu i Eucharystii (*Obrzędy bierzmowania według Pontyfikatu Rzymskiego* 1, dalej skrót OB; *Katechizm Kościoła Katolickiego* 1285, dalej skrót KKK). Sakrament bierzmowania jest bowiem koniecznym dopełnieniem sakramentu chrztu (*Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* 11; OB 2; KKK 1285). Każdy ochrzczony może i powinien przyjąć ten sakrament, gdyż bez niego wtajemniczenie chrześcijańskie pozostaje niedopełnione (por. KKK 1306).

3. Sakrament bierzmowania udziela przyjmującemu daru samego Ducha Świętego, głębiej zakorzenia go w Bożym synostwie, ściślej jednoczy z Chrystusem, udoskonala jego więź z Kościołem, udziela mu specjalnej mocy Ducha Świętego do szerzenia wiary, jej obrony słowem i czynem, a także do mężnego wyznawania imienia Chrystusa oraz do tego, by nigdy nie wstydził się Krzyża (por. KKK 1285; 1303). Bierzmowanie wyciska w duszy niezniszczalny znak, „znamię”, pieczęć Ducha Świętego, która jest symbolem całkowitej przynależności do Chrystusa i trwałego oddania się na Jego służbę (por. KKK 1304).

III. Założenia pastoralne

4. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania ma na celu doprowadzenie kandydata do „głębszego zjednoczenia z Chrystusem, do większej zażyłości z Duchem Świętym, Jego działaniami, darami, natchnieniami, aby [...] lepiej podjąć apostolską odpowiedzialność” (KKK 1309). Jego celem jest także wychowanie do „przynależności do Kościoła Jezusa Chrystusa, zarówno do Kościoła powszechnego, jak i wspólnoty parafialnej” (KKK 1309).

5. Przygotowanie do bierzmowania składa się z trzech etapów: przygotowania dalszego, bliższego i bezpośredniego.

a) Przygotowanie dalsze dokonuje się od wczesnego dzieciństwa w rodzinie, następnie poprzez udział w lekcjach religii (katechezie) w szkole a także w katechezie parafialnej przygotowującej do sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii.

b) Ważnym etapem przygotowania bliższego jest udział w nauczaniu religii (katechezie szkolnej) oraz w katechezie parafialnej. Kandydat do bierzmowania powinien zatem regularnie uczęszczać na lekcje religii w szkole lub w innym środowisku, w którym pobiera naukę, a także uczestniczyć w życiu Kościoła m.in. przez udział w niedzielnej i świątecznej Mszy św. w nabożeństwach oraz przystępowanie do sakramentu pokuty i pojednania.

c) Przygotowanie bezpośrednie dokonuje się w dalszym ciągu poprzez udział w katechezie szkolnej i parafialnej oraz w praktykach religijnych. Ten ostatni etap przygotowania powinien mieć jednak przede wszystkim charakter duchowy i polegać na udziale kandydata w systematycznych spotkaniach formacyjnych w parafii, celebracjach liturgicznych, a także rekolekcjach lub dniach skupienia. Duszpasterz odpowiedzialny za przygotowanie powinien mieć przekonanie, że każdy kandydat spełnia te warunki. W sytuacjach wątpliwych należy uzyskać stosowną opinię od nauczyciela religii.

6. Kandydat powinien przystąpić do sakramentu bierzmowania w stanie łaski uświęcającej, czyli przyjąć sakrament pokuty i pojednania (por. KKK 1310).

7. Przygotowanie bezpośrednie kandydatów do bierzmowania odbywa się w klasie VII i VIII szkoły podstawowej.

IV. Wskazania organizacyjne

8. Ze względów duszpasterskich do bierzmowania powinna przystępować młodzież, która odznacza się dojrzałością intelektualną, emocjonalną i religijną adekwatnie do swojego wieku oraz możliwości. W przygotowaniu do tego sakramentu trzeba koniecznie uwzględnić możliwości osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. z niepełnosprawnością intelektualną).

9. Uprzywilejowanym miejscem przygotowania bliższego i bezpośredniego do sakramentu bierzmowania jest parafia zamieszkania, a nie parafia, na terenie której znajduje się szkoła. Na tym etapie rozwoju religijnego chodzi bowiem o włączenie kandydata w życie jego parafii (*Podstawa Programowa Katechezy*, s. 68). Z tego względu należy dołożyć wszelkich starań, by cała wspólnota parafialna uczestniczyła w przygotowaniu kandydata, głównie poprzez modlitewne towarzyszenie młodzieży i świadectwo wiary.

10. Miejscem spotkań formacyjnych o charakterze inicjacyjnym i mistagogicznym powinny być pomieszczenia parafialne (por. *Program Nauczania Religii*, s. 137), a jeśli zachodzi taka potrzeba, spotkania mogą odbywać się również w domach (rodzinach). Celebracje liturgiczne powinny się jednak zawsze odbywać w kościele lub kaplicy.

11. Kandydaci do bierzmowania powinni odbywać spotkania w małych grupach formacyjnych. Maksymalna liczba uczestników nie powinna przekraczać 12 osób.

12. Spotkania w grupach mogą prowadzić kapłani, osoby konsekrowane, katecheci świeccy lub animatorzy z ruchów i stowarzyszeń. Należy zadbać o ich odpowiednie przygotowanie.

13. Dla wyraźniejszego zaznaczenia ścisłego związku bierzmowania z sakramentem chrztu świętego należy zachęcać kandydatów, aby zachowali imię chrzcielne. Zmiana byłaby uzasadniona, gdyby imię chrzcielne nie było związane z patronem chrześcijańskim lub przemawiały za tym określone racje duszpasterskie. W takim przypadku kandydat może wybrać imię świętego, który będzie dla niego wzorem życia chrześcijańskiego. Kryterium

wyboru imienia nie powinno być związane z jego atrakcyjnością, ale pięknem życia tego, kogo wybiera się za patrona. Przystępujący do sakramentu bierzmowania pozostawiając imię chrzcielne lub przyjmując nowe, powinni zapoznać się z życiorysem swojego patrona, uświadamiając sobie przymioty, które chcieliby naśladować w życiu.

14. W celu wyraźnego zaznaczenia jedności sakramentów chrztu i bierzmowania świadkami bierzmowania powinni być rodzice chrzestni, o ile w dalszym ciągu są wierzącymi i praktykującymi katolikami (KKK 1309). Tam gdzie nie jest to możliwe świadkiem może być osoba, która już przyjęła wszystkie sakramenty inicjacji chrześcijańskiej, ukończyła 16. rok życia oraz jest wierzącym i praktykującym katolikiem.

15. Można zachować zwyczaj, że świadkiem bierzmowania jest osoba tej samej płci co kandydat. Jeśli świadek bierzmowania nie jest znany proboszczowi powinien przedstawić stosowne zaświadczenie z parafii swojego zamieszkania, stwierdzające brak przeszkód do pełnienia tej funkcji. Świadkami nie mogą być naturalni rodzice bierzmowanego (por. Kan. 874; 893 Kodeksu Prawa Kanonicznego).

16. Zadanie świadka bierzmowania nie ogranicza się do uczestnictwa i wypełnienia roli w liturgii bierzmowania, ale ma on przygotować kandydata do przyjęcia bierzmowania, a po przyjęciu tego sakramentu pomóc bierzmowanemu w wiernym wypełnianiu przyrzeczeń chrzcielnych, zgodnie z natchnieniami Ducha Świętego (por. OB 5). Dlatego kandydaci powinni wybierać świadka na samym początku przygotowania do bierzmowania. Konieczne jest też podjęcie formacji świadków, która odpowiadałaby ich możliwościom oraz lokalnym uwarunkowaniom.

17. Fakt przyjęcia sakramentu bierzmowania należy odnotować w księdze ochrzczonych. Jeśli kandydat nie jest bierzmowany we własnej parafii, informację o przyjętym bierzmowaniu należy przesłać do parafii, w której przyjął chrzest. Dodatkowo należy sporządzić specjalną księgę z danymi bierzmowanych w parafii, w której został udzielony ten sakrament.

18. Zachęca się, aby, w miarę możliwości, w każdej parafii dekanatu odbywało się cyklicznie bierzmowanie. Z racji na małe roczniki młodzieży należy gromadzić większą ilość kandydatów do bierzmowania z kilku parafi (maksymalnie do 150 osób).

V. Strategia diecezjalnego programu *Życie Boże*

19. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania obejmuje realizację diecezjalnego programu do bierzmowania *Życie Boże*. Składa się on z pięciu etapów, podzielonych na spotkania parafialne i domowe, celebracje oraz konferencje dla rodziców:

- a) Decyzja w sprawie wiary;
- b) Doświadczenie spotkania z Jezusem;
- c) Nowe życie w Duchu Świętym;
- d) Apostolstwo aż po krańce świata;
- e) Powołanie do wspólnoty życia i wiary.

20. Pierwszy etap „Decyzja w sprawie wiary” ma za cel zmotywować uczestników do odważnego i pełnego zaangażowania wejścia na drogę formacji. Obejmuje promocję katechezy sakramentalnej w parafii, zapisy kandydatów w obecności rodziców w kancelarii parafialnej, dwa spotkania formacyjne w grupie parafialnej: „Dlaczego warto wierzyć?”, „Dlaczego warto przyjąć sakrament bierzmowania?”, celebrację liturgiczną „Wspomnienie

chrztu”, spotkanie organizacyjne dla animatorów grup domowych oraz konferencję dla rodziców „Nasze dziecko przygotowuje się do bierzmowania”. Parafialna promocja katechezy przygotowującej do sakramentu bierzmowania dokonuje się podczas niedzielnego przepowiadania, ogłoszeń parafialnych i na stronie internetowej parafii, czy też osobnych spotkań i konferencji.

21. Drugi etap „Doświadczenie spotkania z Jezusem” wskazuje na Jezusa Chrystusa, który zna pragnienia i niepokoje młodych i udziela odpowiedzi na ich życiowe pytania. Dobra nowina o zbawieniu oferowana młodemu człowiekowi przynagla go do zmiany sposobu myślenia i życia (nawrócenie) oraz do zostania uczniem Chrystusa. Obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych oraz celebrację liturgiczną „Nabożeństwo pokutne”, a także konferencję dla rodziców „Troska o życie Boże w sobie”.

22. Na trzecim etapie „Nowe życie w Duchu Świętym” kandydaci zapoznają się z propozycjami doświadczania wiary we wspólnocie Kościoła. Dowiadują się, że szczególną rolę w rozwijaniu wiary pełni modlitwa i sakramenty. Ten etap obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych oraz celebrację liturgiczną „Obrzęd przyjęcia znaku krzyża”.

23. Katechezy czwartego etapu „Apostolstwo aż po krańce świata” zachęcają młodzież do czynnego zaangażowania się w dzieło ewangelizacji Kościoła. Młodzi rozpoznają swoje powołanie i misję jaką mają do spełnienia w Kościele i świecie. Etap obejmuje cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych, konferencję dla rodziców „Trudne zadanie wychowanie dziecka” oraz celebrację „Nabożeństwo różańcowe”.

24. Etap piąty „Powołanie do wspólnoty życia i wiary” stanowi przygotowanie bliższe do sakramentu małżeństwa. W związku z tym dodano do programu do bierzmowania jednostki tematyczne poruszające następujące zagadnienia: po co małżeństwo?, czystość przedmałżeńska, budowanie relacji małżeńskich, kobiecość i męskość, miłość jako Boży dar. Ten etap obejmuje: cztery spotkania w grupach parafialnych i cztery spotkania w grupach domowych, dwie celebracje liturgiczne „Modlitwa o większą miłość” i „Celebracja przed przyjęciem sakramentu bierzmowania” oraz konferencję dla rodziców „(Wy)bierzmowani - czy to już koniec?”.

VI. Wskazania metodyczne

25. Spotkania podczas katechezy parafialnej powinny z zasady mieć inny charakter niż zajęcia prowadzone w szkole. Nie mogą koncentrować się wyłącznie na przekazie wiedzy. W katechezie parafialnej dominujące powinny być formy i metody biblijne oraz liturgiczne, takie jak: lectio divina, krąg biblijny, opowiadanie biblijne, medytacja, bibliodrama, celebracje liturgiczne, kontemplacje modlitewne, adoracje eucharystyczne itp. Podczas spotkań w małych grupach należy wykorzystać metody aktywizujące, które pobudzają aktywność i zaangażowanie uczestników (dyskusyjne, dramowe, plastyczne itp.), a jednocześnie umożliwiają prowadzenie do identyfikacji z przyjmowanymi rozwiązaniami i postawami.

26. Głoszenie prawd wiary powinno być połączone z osobistym świadectwem głoszącego, a także z ukazywaniem przykładów współczesnych świadków. Ważnym, choć trudnym

terminom teologicznym, wyrażającym prawdy wiary, należy poświęcić więcej uwagi, aby stały się bardziej zrozumiałe dla młodzieży.

27. Kandydaci powinni być, w miarę możliwości, włączani w aktywne przygotowanie i udział w liturgii poprzez pełnienie funkcji lektora, ministranta, psalmisty, członka zespołu muzycznego itp.

28. Kandydaci do bierzmowania powinni włączać się aktywnie w życie parafii (działalność charytatywna, wolontariat, troska o czystość i wystrój kościoła, pomoc w organizacji wydarzeń o charakterze religijno-kulturalnym itp.). Ma to służyć większej integracji ze wspólnotą wierzących w dalszym życiu chrześcijańskim po przyjęciu sakramentu bierzmowania.

29. Pożytecznym zwyczajem jest przekazywanie młodzieży pamiątki związanej z przyjęciem sakramentu bierzmowania.

30. Obowiązkowo kandydaci podczas formacji powinni posiadać diecezjalne pomoce: *Dzienniczek kandydata do bierzmowania* oraz *Mały katechizm do bierzmowania*.

31. Zaleca się zorganizowanie w czasie formacji do bierzmowania wyjazdowych, zamkniętych rekolekcji dla kandydatów do bierzmowania. W tym celu można skorzystać z diecezjalnych ośrodków rekolekcyjnych m.in. w Rokitnie, Żarach-Kunicach, Grodowcu, Gościkowie-Paradyżu, Kęszycy Leśnej. Cenny jest także udział kandydatów w diecezjalnych i ogólnopolskich inicjatywach ewangelizacyjnych dla młodzieży (np. spotkanie młodych w Lednicy).

32. Po przyjęciu bierzmowania warto zorganizować pielgrzymkę do diecezjalnego lub innego sanktuarium jako wyraz wdzięczności za otrzymany sakrament.

33. Za zgodą proboszcza, kandydatom do bierzmowania czynnie zaangażowanym we wspólnotach kościelnych, w których prowadzona jest systematyczna formacja (np. Ruch Światło-Życie, Droga Neokatechumenalna, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Odnowa w Duchu Świętym) można skrócić okres formacji do etapu czwartego i piątego.

34. Po ukończeniu programu formacyjnego, proboszcz w obecności opiekuna grupy parafialnej i animatora grupy domowej, powinien przeprowadzić rozmowę kwalifikacyjną z kandydatami do bierzmowania. Jej celem jest rozpoznanie odpowiedniej dojrzałości religijnej kandydatów. Wiedza religijna nie powinna być jedynym kryterium dopuszczenia do bierzmowania. Pomocą w przeprowadzeniu spotkania jest *Mały katechizm do bierzmowania*. Po akceptacji kandydatury odpowiednią adnotację należy wpisać do *Dzienniczka kandydata do bierzmowania*.

35. Po zakończeniu formacji księża opiekunowie sporządzają listę kandydatów wraz z wykazem animatorów grup domowych do bierzmowania i przekazują ją biskupowi w dniu bierzmowania lub przesyłają ją przez elektroniczny formularz dostępny na stronie: wnk.diecezjzgj.pl. Lista powinna zawierać następujące dane:

- a) Imię i nazwisko kandydata;
- b) Data urodzenia;
- c) Klasa i szkoła;

d) Imię i nazwisko animatora/ów grup domowych. Jeżeli nie było prowadzonych grup domowych należy podać powód (np. ze względu na małą liczbę kandydatów).

36. Zwraca się uwagę na wartość spotkań formacyjnych dla rodziców, dla których zostały przygotowane osobne konferencje. Propozycją dla rodziców jest także codzienna modlitwa do Ducha Świętego w intencji dziecka przez cały okres trwania katechezy sakramentalnej.

37. Młodzież po przyjęciu sakramentu bierzmowania należy zachęcić do kontynuowania formacji chrześcijańskiej m.in. poprzez zaangażowanie ich w grupy, ruchy i stowarzyszenia religijne w parafii, prowadzenie grup domowych do bierzmowania oraz w odbycie katechez przedchrzcielnych i kursu przedmałżeńskiego.

38. Niniejsza instrukcja wchodzi w życie z dniem 01.09.2017 r.

Ks. Piotr Kubiak
Kancelarz Kurii

+ Tadeusz Lityński
Biskup Zielonogórsko-Gorzowski

Znak: J2-2/17

Zielona Góra, 10 kwietnia 2017 r.

Aneks

1. Wytyczne na okres przejściowy

W roku szkolnym 2017/18 formację do bierzmowania rozpocznie klasa VII SP i klasa II Gim. Można oba roczniki połączyć w jedną grupę formacyjną. Wówczas przyjmą one bierzmowanie równocześnie (klasa VII w klasie VIII, klasa II Gim. w klasie III Gim.).

2. Sugerowany czas realizacji programu do bierzmowania *Życie Boże*

ETAP 1	ETAP 2	ETAP 3	ETAP 4	ETAP 5
Decyzja	Doświadczenie	Nowe życie	Apostolstwo	Powołanie
Promocja i zapisy 2 spotkania parafialne 1 spotkanie domowe Celebracja	4 spotkania parafialne 4 spotkanie domowe Celebracja	4 spotkania parafialne 4 spotkanie domowe Celebracja	4 spotkania parafialne 4 spotkanie domowe Celebracja	4 spotkania parafialne 4 spotkanie domowe 2 Celebracje
Spotkanie z rodzicami w kancelarii podczas zapisów kandydata	Konferencja dla rodziców			Konferencja dla rodziców
Konferencja dla rodziców		Konferencja dla rodziców		
Kl. VII	Kl. VII	Kl. VII	Kl. VII/VIII	Kl. VIII
IX-X	XI-II	III-V	VI-X	XI-II
Bierzmowanie - od marca do czerwca klasy VIII				